

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania G. M.
od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14
maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 lutego 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Prezes KRUS) stwierdził ustawnie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego G. M. (wnioskodawczyni) od 1 lipca 2013 r. oraz ustanie od tego dnia obowiązku opłacania składek, a następnie decyzją z 11 marca 2016 r. Prezes KURS stwierdził nadpłatę na koncie wnioskodawczyni z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 2.463 zł.

Odwołania od powyższych decyzji wniosła wnioskodawczyni, zaskarżając je w całości. Wyrokiem z 12 maja 2017 r., VIII U [...], Sąd Okręgowy w L. oddalił odwołania. Apelacja wnioskodawczyni została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z 27 lutego 2018 r., III AUa [...].

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła wnioskodawczyni, zaskarżając go w całości. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego – czy wobec rolnika, objętego z mocy ustawy ubezpieczeniem emerytalno-rentowym, który z dniem 1 lipca 2013 r. rozpoczął pobieranie zasiłku dla opiekuna, można wydać - w związku z obowiązującym od 1 października 2015 r. nowym brzmieniem przepisów, dotyczących obowiązku uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne osoby, pobierającej zasiłek dla opiekuna – decyzję o ustaniu tego ubezpieczenia na dzień rozpoczęcia pobierania tego zasiłku bez uwzględnienia normy zawartej w art. 3a ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 277, dalej jako ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników)? Wnioskodawczyni podniosła także, iż w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie art. 3a ust. 1 i 3 w związku z art. 16 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i w związku z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm., dalej jako ustawa systemowa) w związku z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r. poz. 163 ze zm., dalej jako ustawa o pomocy społecznej) w kontekście tego, czy sprawowanie opieki nad wspólnie zamieszkałą, niepełnosprawną matką powoduje niemożność objęcia osoby, sprawującej opiekę ubezpieczeniem społecznym rolników na wniosek oraz czy do zastosowania w decyzji, ustalającej ustania ubezpieczenia społecznego rolników z ustawy, art. 3a ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników konieczny jest wniosek rolnika? Wnioskodawczyni podniosła ponadto, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sądy obu instancji dopuścił się błędnej interpretacji i zastosowania przepisów prawa, co spowodowało utrzymanie w mocy decyzji organu rentowego, ustalającej błędną datę ustania podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniu społecznemu rolników. Tym samym Sądy pozbawiły wnioskodawczynię możliwości skorzystania z przysługującego jej prawa do ustania ubezpieczenia z datą inną niż wskazana w decyzji, w związku z zaistnieniem

okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniom społecznym na wniosek. Skoro bowiem w okresie od lipca 2013 r. do października 2015 r. żadne przepisy prawa nie przewidywały obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne za osoby sprawujące opiekę nad wspólnie zamieszkującym rodzicem, a jedynie nad osobami niezamieszkującymi wspólnie, to nie można pozbawić skarżącej prawa do dążenia, aby okres ten był objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, tym bardziej, że spełniała ona kryteria do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym na wniosek. Przepis art. 3a ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ma spełniać właśnie taką funkcję gwarancyjną i zabezpieczającą rolników w przypadku, gdyby organ dopatrzył się nieprawidłowości w stosunku ubezpieczenia społecznego z ustawy, tak by osoba spełniająca kryteria przewidziane ustawą, mimo niedopełnienia czynności technicznej w postaci złożenia wniosku o objęcie ubezpieczeniem na wniosek, mogła być nadal objęta tym ubezpieczeniem, tak długo, jak spełnia wymagane prawem kryteria.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zagadnienie przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało sformułowane w taki sposób, że w istocie nie można stwierdzić wykładni jakich przepisów domaga się wnioskodawczyni, zaś zawarty w tym fragmencie skargi wywód prawny odnosi się do przepisów, które nie zostały objęte podstawami skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie mógłby zatem rozstrzygnąć ewentualnego zagadnienia prawne powstałego na ich podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2014 r., II PK 287/13, LEX nr 2008658). Problem ten nie jest także zakotwiczony w okolicznościach faktycznych sprawy, co wyjaśnił Sąd drugiej instancji.

Nie zachodzi również potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, gdyż w przypadku dobrowolnego podlegania ubezpieczeniom społecznym konieczne jest złożenie stosownego wniosku. Rozstrzygnięcia zaś kwestii, czy mimo braku

złożenia stosownego wniosku samo opłacanie składek należy uznać za równoważne złożeniu takiego wniosku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 439/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 181; z dnia 3 lutego 1989 r., II URN 299/99, niepublikowane; oraz z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 376/04, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 195, z głosą aprobowaną I. Sierockiej, OSP 2007 nr 7-8, poz. 95) i tak nie ma żadnego znaczenia dla oceny zaskarżonego wyroku. Wbrew argumentacji prezentowanej w skardze kasacyjnej w stanie faktycznym sprawy niespełnione zostały przesłanki pozwalające wnioskodawczyni korzystać z dobrowolnego ubezpieczenia społecznego rolników. Innym tytułem ubezpieczenia społecznego (art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), któremu podlegała wnioskodawczyni jest bowiem sprawowanie opieki nad chorym członkiem rodziny zamieszkującym wspólnie z opiekunem (art. 42 ust. 1 w związku z art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej).

Skarga kasacyjna nie jest także oczywiście zasadna, ponieważ art. 42 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w zakresie w jakim stanowi o „członku rodziny” opiekuna ma na myśli osoby spokrewnione wspólnie zamieszkujące i gospodarujące (art. 6 pkt 14 tej ustawy) a także – dodatkowo – rodziców opiekuna lub współmałżonka niezamieszkujących wspólnie z opiekunem. Całkowicie niezrozumiałą jest w tej sytuacji wywód pełnomocnika wnioskodawczyni oparty na założeniu, zgodnie z którym osoby sprawujące opiekę podlegają ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu wyłącznie w przypadku sprawowania opieki nad osobami niezamieszkującym z nimi wspólnie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.